

LUPETA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. -- România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

... .. APARE ... ..
sub direcția unui
comitet de redacție.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., Istyván-ut 11
Inserțiunile după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

Nervosism și brutalitate.

(*) Prin cuvintele acestea două am caracterizat, poate, întreaga situație politică a națiunii alcătuitoare de stat. Sau, mai corect zis, am definit întreaga stare sufletească a poporului maghiar.

Grație nedibăciei conducătorilor, ce s'au perândat la cârma statului de câteva decenii încoace, poporul maghiar a fost ținut într'o continuă agitație. Cu vorbe mari îi s'au deșteptat visuri îndrăznețe și îi s'au infiltrat credințe neîntemeiate, de putere și de viitor. Aceste încercări de sugestionare au avut darul să prefacă naționalitatea maghiară într'o mulțime încrezută, din cale afară mândră, egoistă și intolerantă față de popoarele conlocuitoare.

Au început însă să apară, sporadic mai întâi, apoi tot mai dese, desiluziile. Procesul dintre naționalitățile austriace a făcut să tresară — de grijă — mândria rasei maghiare. Politicianii budapestani au privit, ca desmeteciți dintr'un vis urât, la ceea-ce se petrece în jurul lor. Au pornit să simtă *realitatea* împrejurărilor. Mișcarea noastră, a naționalităților, i-a adus tot mai aproape de adevăr. Rînd pe rînd i-a silit să se convingă, că tot viitorul lor a fost clădit pe o basă fantastică și că acum trebuie să înceapă o altă viață, mai conformă cu adevărata însemnătate etnică și politică a naționalității maghiare în raport cu celelalte neamuri.

Firește, e așa de greu să te mulțumești în o nouă situație. Coboriți din raiul imaginațiilor bolnave, ei se simt așa de stingaciu pe pământul realității. Li doare că trebuie să renunțe la tot ce-au visat și nu le vine oamenilor să creadă, că ei ar putea fi ceva mai puțin decât stăpânitori în aceasta țară.

De-acî, din complexul de convingeri nefavorabile aspirațiilor lor, pornește apoi acea stare de continuă nervositate ce ți-o dau desamăgirile. De-acî pornesc toate manifestările instinctului, toate brutalitățile și sălbătăciile, săvârșite față de nemaghiari.

În toate actele guvernului, începînd cu faimosul său program și sfîrșind cu teama colosală, cu care se tratează problema votului universal, este un nervozism vizibil. În cuvântările deputaților unguri, cari ating chestiunea

națională, în înfiorătorul scandal înscenat în jurul dlui Vaida, nu este decât o brutală manifestare a aceleiaș conștiințe neliniștite. În vocile presei, în sbieretele agitatorilor electorali, în adunările din comitate și în toate fibrele administrației e acelaș tremur de nervozitate. Iar sîngele românesc curs la Panade și urletele cu cari s'au năpustit honvezii unguri asupra pacnicului și nearmatului popor, sunt cele mai recente dovezi de brutalitate.

Acest neastîmpăr, acest vifor care trece prin nervii poporului unguresc, nu este o probă a vechii vitejii și a faimosului cavalerism. Nici nu este o exuberanță de sănătate, care-l determină. Sunt pur și simplu semnele patologice, vestitoare a istovirei corpului național; este sleirea forțelor nervoase ale Maghiarului.

Desorientat în fața prefacerilor prin care a trecut Monarchia, zăpăcit prin zdruncinarea internă a partidelor; înspăimîntat de tăria crescîndă a naționalităților, poporul maghiar și-a pierdut de-odată echilibrul și săvârșește o greșală după alta în zbaterea sa nervoasă.

Aceste greșeli firește nu sunt în paguba noastră. Toate măsurile însuflețitoare și toate nedreptățile dintr'o astfel de epocă nu pot să aibă consecințe rele decât pentru cei-ce le săvârșesc. Nouă nu ne este teamă nici de teroare, nici de sălbatecii și nimic nu ne poate scoate din cumpătata noastră acțiune. La provocări și destrăbălări opunem tactul și chibzuiala. Cel mult, ca buni cetățeni ce suntem și doritori de bine pentru țara noastră, putem să regretăm dureroasa stare psihologică a celor rătăciți.

Uneltiri împotriva sufragiului universal.

Nu mai e nici o taină că cinstita coaliție umblă să sape groapa sufragiului universal până a nu se fi intrupat încă. Partidele acestei tovarășii coaliționiste nu se sfiesc de la cele mai josnice minciuni, numai și numai ca să compromită idea această pentru care ele se luptaseră mai cu îndârjire, căreia au să mulțumiască cea mai mare parte a mandatelor.

Acum aduc în joc și persoana moștenitorului de tron, a arhiducelui Francisc Ferdinand, trimbișînd în lume că viitorul mon-

arh nu e aderent al sufragiului universal.

Știm de mult că fruntașii coaliției încearcă să seducă cercurile competente făcîndu-le să creadă că în Ungaria nime nu dorește sufragiul universal. — Nici socialiștii, nici democrații. Partidul constituțional și partidul poporal dela început au fost împotriva lui, iar în partidul kossuthist abia se găsesc 2—3 inși cari îl doresc.

„Magyarország“ a mai descoperit acum și o persoană înaltă care nu dorește sufragiul universal: moștenitorul de tron Francisc Ferdinand. Acest organ zice între altele:

„Moștenitorul de tron Francisc Ferdinand s'a declarat nefavorabil despre urmările sufragiului universal, cari în Austria se pot deja vedea lămurit. Moștenitorul de tron nu mai dorește să se facă o a doua experimentare. Astfel, din partea aceasta coaliția nu va fi silită să introducă această reformă“.

După cum spune însuși „Magyarország“, informațiile aceste le are dela un conte austriac, care le-a auzit de la o înaltă persoană din anturajul moștenitorului de tron căruia i-a făcut aceste declarații însuși moștenitorul de tron.

Suntem pe deplin lămuriiți.

„Magyarország“ știe câteș-ceva și despre Kristóffy. Fostul ministru de interne e în Viena, unde face intrigi și caută să găsească prieteni și aderenți pentru a ajunge el ministru-președinte al Ungariei.

„Soți de arme a găsit deja în partidul social-democrat din Austria. Cu șeful acestora, dr. Victor Adler, a avut în două rânduri consfătuiri intime“.

La început, când Kristóffy lansase idea sufragiului universal, opoziția de atunci — bizantinii de astăzi — tăbărise asupra lui cu învinuirea că joacă numai comedie și nu vrea sufragiul universal. Iar astăzi, când s'au convins că îl vrea, îl înjură și-l atacă pentru că-l vrea.

Toate uneltirile sunt înzadar.

Popoarele din Ungaria vor și cer introducerea sufragiului universal și vor ști să forțeze introducerea lui chiar și împotriva voinței actualei tovarășii coaliționiste!

Panade. Pre-sa străină și în rîndul întâi presa independentă din Viena se ocupă pe larg cu barbariile dela Pánade. Organul partidului creștin-social „Reichspost“ are un raport special „Die Schlacht bei Panad“ (Lupta dela Pánade) în care polemizînd cu raportul făcut comandai dela Cluj, în care se spune că honvezii au interpretat fals signalul, zice: „E cu neputință ca soldații să nu fi înțeles signalul. Dar admitînd chiar că e așa — „lupta“ a durat aproape o oră.

Comandantul și ofițerii săi ar fi avut prilej să repete signalul sau să dea un nou signal.“

„Arbeiter-Zeitung“, organul partidului social-democrat reproduce — sub titlul „Măcelul dela Pánade“ — scrisoarea dlui Maniu și observă: „Aceasta e descrierea cea mai demnă de credință. Eroismul batalionului reg. 24 și al ofițerilor săi beți va contribui în mare măsură ca cetățenii să se însuflețască pentru militarism și în rândul întâi pentru armata națională maghiară.“

În aceeași termină scrie: „Deutsches Volksblatt“, „Deutsche Zeitung“ și alte ziare. Iar presa pausalată din Budapesta înjură ca de obicei...“

»Dr. Lucaciu despre coaliția maghiară“. Sub acest titlu „Reichspost“ din Viena publică într'un articol un interview, pe care un corespondent al său l'a avut cu d-l Dr. Lucaciu. Părintele Lucaciu a insistat asupra necesității introducerii unui adevărat sufragiu universal, asupra falsității coaliției în această chestie, precum și asupra falsității patruzecișioptiștilor, cari se afirmă astăzi cu succes ca 67-ști...“

„Cu actualul sistem electoral, zice părintele Lucaciu, toți pașii Turciei ar putea să fie aleși deputați în Ungaria.“

Se prezintă moștenitorii. Nici o dovadă mai bună că a asfințit steaua patruzecișioptiștilor în Bihor, decât faptul, că se prezintă deja moștenitorii. Ni-se scrie din Oradea-Mare, că mai ales în urma învingerei românești de la Beiuș oamenii lui Tisza ar fi hotărâți a ieși din rezerva lor de până aci și vor căuta să se afirme cu toate forțele lor în viața comitatensă.

Având acum pe mulți dintre ai lor în serviciul comitatului, ei nădăjduesc, că o pățire mai hotărâtă din partea lor va pricinui actualilor cărmuitori ai comitatului serioase complicații. Ei mai vrea să se folosească și de situația favorabilă ce le este dată prin slăbănoșia comitelui suprem Glatz Antal.

Îndată ce li se va da ocazie, oamenii lui Tisza își vor întinde mărjele și peste marginile politice comitatense.

De o parte Tisza. De altă parte „Alkotmány“ revenind într'un lung articol asupra cauzelor căderii dela Beiuș, oftează! Ei! Dacă i s'ar fi dat la vreme drumul partidului popular, ca să intre în Bihor!...“ „Alkotmány“ spune, că ideile patruzecișioptiste n'au putut prinde nici o rădăcină în sufletele Românilor din Bihor.

Dacă în împărțelile politice din Budapesta li-s'ar fi dal poporalilor intrare în Bihor, ei ar fi cucerit mai bine Bihorul. Așa își închipuiesc ei. Care va să zică, după multe alte calamități, ne vom pomeni în Bihor și cu agenți ai partidului catolic, cari vor veni să ia moștenirea patruzecișioptiștilor...“

Toate aceste visări și frământări le luăm în samă numai ca pe niște semne, cumcă într'u adevăr patruzecișioptiștii pot să-și ieie catrafusele dintre Români din Bihor.

Când moștenitorii — adevărați și falși, după cum se întâmplă adeseori — vin să reclame moștenirea, e semn, că acel, care a lăsat-o s'a dus de mult, — ca să nu mai vină.

Günther și misiunea guvernului. Ministrul de justiție Günther Antal și-a vizitat Sâmbăta trecută alegătorii dela Igló. Cu acest prilej a ținut să spună câteva cuvinte și despre misiunea guvernului coaliționist.

„Guvernul nu vrea să satisfacă poftele singuraticilor indivizi, nu vrea să împărțiască favoruri, ci vrea să întrupeze garanțiile cari se cer în interesul existenței unei societăți, unei națiuni puternice... Eu sunt convins că guvernul va împlini misiunea pentru care s'a angajat: va alcătui garanțiile constituționale și va pune temelia — pe baza tradițiilor istorice — dezvoltării naționale puternice.“

Națiune, garanții constituționale, tradiții istorice și iarăși națiune... Parcă în această țară n'ar exista decât o singură națiune!... Celelalte popoare — majoritatea populațiunii — pe semne nu există pentru guvernul coaliționist...“

Ținem minte...“

Instalarea noului comite suprem din Făgăraș ni-o povestește pe 7 pagini „Țara

Oltului“, care își aduce aminte de zicătoarea că Românul s'ar putea înțelege mai bine cu un maghiar neaoș decât cu un maghiar nou, — pentruca să nu-și aducă aminte, că, după sfânta dreptate și după lege, — amândouă aceste s'au uitat de mult — s'ar cădea, ca în fruntea comitatului românesc al Făgărașului să fie pus un Român.

„Țara Oltului“ se trudește chiar ca să-și facă bucurie pentrucă a fost numit comite suprem Széll József, nepot al fostului ministru președinte și om, despre care ni-se spune, că a știut să-și câștige simpatiile comitatului, căruia i-a fost protonotar timp de doi ani. Dar pe lângă toată bucuria „Țara Oltului“ se oprește și la câteva momente hazlii.

Astfel pe arcul de triumf, ce s'a pregătit în Făgăraș era deasupra o lălea, tulipan, sub lălea cuvântul „Isten“, sub „Isten“ doi pești, emblema comitatului, iar sub pești „hozott“, care trebuia, bine înțeles, să formeze o zicere cu „Isten“ deasupra peștilor. Un hâtru bun de glume se zice că ar fi descifrat din toată daravera aceasta, că „Tulipán István két halat hozott“, adică: Tulipan Ștefan a adus doi pești. Făgărașenii vor avea multă bătaie de cap până vor afla vre-un vrăjitor, care să le știe tâlcui rostul acestei găcitori.

ROMÂNIA.

Răscoalele și preoții.

Dl Spiru Haret, ministrul instrucțiunii publice, terminând raportul privitor la rolul pe care l'au avut preoții și învățătorii în răscoalele țărănești din Martie, l'a supus cunoștinței M. Sale Regelui. Majestatea Sa a rămas adânc impresionat și foarte satisfăcut, citind această documentată lucrare.

Cu acest prilej, un mare număr de preoți și de învățători, dintre cei cari s'au distins și și-au expus viața pentru potolirea mișcării, au fost decorați — după propunerea dlui ministru — cu medalia „Răsplata muncii“ pentru școală și biserică.

Este de remarcat că, avutul și conacul moșiei Țibănești, proprietate a dlui P. Carp,

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“

Alte scrisori.

IV

Lui Adrian.

În fața unei cunoscute berării din Capitală. Bere „Bragadiru“, nuci „noui“ și multe evreicuțe durdulii, zgomotoase, cam nasale și tare cochete. Răcoarea plăcută a amurgului.

La o masă din vecini se razimă în coate, privind în adâncul păharului gol, un om trudit, cam de vre-o cinci-zeci de ani. Unul din tovarășii mei dela masă îl vede și-l salută.

— Cine e?

— Un poet! răspunse tovarășul nostru.

Trec câteva minute și iată chelnerul cu un bilet. Era dela poetul de alături. E semnificativ acest răvaș și ți l comunic:

Dle Ionescu,

Adu-ți aminte de acele-timpuri
De tinerețe de la Ploești
Timpuri trecute, însă frumoase,
Ca din povești.

Și'n amintirea acelor zile
Te rog, amice, a m'ajuta
Căci de trei zile n'am leu în pungă
N'am ce mânca.

Vai! astă iarnă durerei grele
Și multor chinuri am fost eu rob,
Te rog trimite-mi, trei lei sau patru:
Lui Carol...“

Urmează numele, care rimează cu „rob“ și un *post-scriptum*: „nu te supăra și nu mă refuza!“ — E un nume destul de cunoscut și nu-l mai așez aici, căci ori și cine trebuie să-l ghicească. Nu că ar fi al unui poet de seamă, dar cine dintre noi, în copilăria sa, n'a cântat romanțe de-ale acestui naiv bard al iubirii, care, ca și Șerbănescu, a făcut războiul pentru neatarnare și în șue-rul gloanțelor, în zgomotul fanfarei, cânta despre ochii albaștri și despre „stelele strălucitoare“.

Iar acum? Acum își câștigă pâinea cu lira. Și își poate închipui oricine, cât se câștigă cu o liră așa de simplă și cu coarde acum așa de ruginite. Ici un „Ionescu“, colo un „Popescu“ își mai aduce aminte de dansul. Un chef, o vorbă bună, „doi lei sau patru“, e tot ce i se dă. Și suprema lui mângăere de sigur este clipa în care, trecând pe lângă multele birturi de noapte, își aude „romanțele“, cântate de soliștii sau solistele trupelor de lăutari, cu melodiile acele duioase, calde, tremurate, cum s'au încetănit în muzica noastră națională.

Va să zică: *die Kunst geht nach Brod!*

Nu mă mir de poetul ăsta. El face parte

din familia cântăreților ușori, cu puțin talent, cu caldă simțire, dar cu prea puțină putere de a o exprima. Soarta lor e aceeași pretutindeni. Ei cad, se sting și valurile sociale trec peste ei cu nepăsare. Dar cazul mă interesează din altă pricină. În răvașul rimat, de sus, eu văd un simbol al întregii noastre literaturi de astăzi. De soarta naufragiatului liric au parte și alții, mai buni ai noștri, cari sub altă formă, dar în fond cu acelaș scop, își pun arta în serviciul vieții și al pâinii zilnice.

Mai întâi e uimitor următorul fapt. Nici unul dintre scriitorii noștri nu este născut din părinți bogați. Dacă nu în mijlocul mizeriei desăvârșite, cei mai mulți au crescut la vetre modeste, la țară sau la oraș. Și nici unul nu dispune astăzi de averi. Mi se pare singur Duiliu Zamfirescu de are vre-o moșioară. Restul cere numai „pământ“, fără speranța de a-l primi vre-odată. Așezați prin biurou.ile statului, unii, storși de munca ziaristică, alții, — ei luptă pentru pâine. O a treia categorie nu are parte nici de atât: stând roată în jurul unei mese de cafea, fac... *lazarism*, prânzesc la soare și visează la lună, O sărăcie lucie acasă și în buzunar. Și e mic numărul celor mai aleși, cari din operele lor se reușesc a-și mobiliza o casă și a-și ține familia.

Sărăcia asta firește nu influențează în măsură mare creația însăși. Nu e de loc do-

precum și acela dela Filipești, moșia dlui Filipescu, au fost salvate numai mulțumită tactului și autorității morale a preoților și a învățătorilor.

Raportul va apare în zilele aceste în „Monitorul oficial“.

Dascăli bulgari în România.

Săptămâna trecută, 24 de profesori și instituitori bulgari, trimiși de către guvernul bulgar spre a vizita instituțiile României, au sosit la București, unde au vizitat Institutul de Meteorologie și serviciul central de măsuri și greutate.

Dl G. D. Elefteriu, meteorologist-ajutor, a stat tot timpul la dispoziția vizitatorilor, dându-le explicațiuni de modul cum funcționează fiecare instrument.

Ministerul de domenii, a atașat pe lângă excursioniști pe dl Carunta, conferențiar la ferma model a statului Studina, spre a le da explicațiile necesare.

Excursioniștii bulgari au mai vizitat apoi stațiunea agronomică, școala de agricultură dela Herăstrău, fermele și pepinierele statului, grădina botanică, șoseaua și grădinile publice, grădina lui Farado, fosta expoziție națională, câteva clădiri monumentale, domeniul Coroanei dela Cocioac, Bufta și monumentul lui Mihăileanu dela cimitirul Bellu.

Manevrele Regale.

Iată câteva amănunte asupra modului cum se vor desfășura câteva solemnități puse în legătură cu manevrele regale.

M. S. Regele va părăsi Sinaia în noaptea de 18 Septembrie (1 Octombrie). A doua zi 19 Septembrie, orele 9, Suveranul va fi la Galați, unde va avea loc solemnitatea botezului monitoarelor „I. C. Brătianu“, „Lascar Catargiu“, „M. Kogălniceanu“ și „C. A. Rossetti“.

Monitoarele vor fi botezate de M. S. Regele.

După ce se va termina această solemnitate, Suveranul, imbarcându-se pe monitorul „Lascar Catargiu“, va pleca spre Tulcea, pentru a asista la manevre.

Cortegiul regal va fi procedat de torpilo-

vedit că un scriitor produce mai mult și mai bine în condiții materiale superioare. Eminescu a trăit ca vai de el și unii din cei de astăzi scriau mai bine pe când n'au avut casă și masă. Sigur este însă că sărăcia produce alte stricăciuni, de ordin sufletesc: înfrânge mândria, înăbușe caracterele și ucide voința. Hei, dacă ar fi să se scrie biografiile amănunțite ale tuturor poezilor noștri, câte umiliri n'ar avea de înregistrat istoria literară!

Mă întrebi, dacă va fi mai bine?

Negreșit. Din an în an situația scriitorului român se schimbă în bine. Față de generație trecută suntem în avantaj, în multe privințe. Ne cresc cititorii; apreciatorii se înmulțesc și s-ar putea ca odată tot ce e talent să-și creeze cu înlesnire o situație socială, fără a se umili și fără a fi umilit.

Fidelio.

rul „Sborul“ la o depărtare de un kilometru și va fi urmat de torpilorul „Năluca“, tot dela aceeași depărtare. Din cortegiu vor face parte și cele opt vedete noi.

La Tulcea M. S. Regele și A. S. R. Principesa Maria vor fi găzduiți la palatul administrativ.

Defilarea va fi la 23 Septembrie.

Cele două corpuri de armată potrivnice vor fi comandate de dnii general Cica și general Culcer. D. general Cica va lua ofensiva. Celalalt defensivă.

Correspondențele noastre.

Sărbătoare culturală la Dej.

În 28 Aug. a. c. și-a ținut despărțământul „Soln.-Dob.“ al Astei adunarea generală în Dej. Spre marea și surprinzătoarea bucurie a celor prezenți la timpul numit ne-am aflat un număr considerabil de inteligenți din întreg comitatul și deodată cu trezirea Bihorului pare că am început și noi a ne trezi din letargie. Am prăznuit cu însuflețire o serbare culturală.

Cred că nu e indiferent, că în decursul adunării s'a colectat o mie coroane dela noii membrii, până când mai înainte numărul membrilor era abia de vreo 40, cu bagatelul capital de 600 coroane, în întreg vastul comitat Solnac-Dobăca, care — nu spre laudă — ocupă locul al doilea în seria comitatelor cu procentul mai mare al analfabeților din întreaga țară. Teren vast și acomodat deci pentru activitatea culturală a Astei.

Sub impresia triumfului recent dela Beiuș a decurs cu însuflețire ședința ținută în pompoasa sală a comitatului.

Concertul teologilor din Gherla și reprezentarea teatrală a dlui Z. Bârsan, aranjate cu această ocaziune, tot în aceea sală, a trecut peste toate așteptările. E însă sigur, că concursul dlui Z. Bârsan ni-a atras public numeros la aceste reprezentații.

Chiar și pe streini i-a frapat executarea precisă a concertului teologilor rom. din Gherla — apoi dl Z. Bârsan cu doamna s'au achitat admirabil de rolurile lor.

Aplauze frenetice, prelungite îi aduc de repețite ori înaintea rampei și li se face ovații.

A urmat apoi petrecere cu joc până în dalba ziuă, o convenire atât de frumoasă, atât de numeroasă, o animație de nedescris, o imponentă afirmație de existență a neamului nostru din acest ținut, cum rar se poate vedea. S'a dovedit de mică sala comitatului, de care ziceau dejenii că nu i-au putut-o umple vreodată.

Singura nota discordantă în armonia petrecerii au fost mania toastelor ce băntuia în buffet. Numai să nu fi trebuit să te retragi acolo la recreare la un pahar de vin, să fumezi vreo țigară, sau să-ți alini foamea cu ceva de mâncare, că apoi în loc de recreare te ciumurlui ai de toast. Șapoi ce toast! Un popă de es. al cărui hocilindru (sic!) săracu îl purta dascălul său, într'un ton oratoric de abia cei din jur îl puteau înțelege, cu niște gesturi demostenice precum adecă rar se mai văd, tot mereu închizându-și și deschizându-și degetul arătător dela mâna ținută în direcția orizontală, în loc de argumente folosindu-se tot la a treia vorbă de fraza stereotipă „dară“ împreună de o tusa semnificativă, toasta cu foc pentru „superiorii seminariali“ — poftim! Altul mai bătrân, voia să beie paharul pentru vlădica etc., așa încât mai bine rămâneai flămând și te depărtați, aflându-ți recompensă în privirea frumoasei petreceri cu joc.

Nimbul petrecerii ni l-a înălțat prezența dela început până în capăt a Ilustrului nostru deputat și conducător dl dr. Teodor Mihali cu nobila-i doamnă. Fala nației române! Dzeu ni-i țină mulți ani fericiți.

Ne așteptam ce e drept încă și la aceea surprindere plăcută că vom putea saluta în

mijlocul nostru pe nou alesul deputat dr. Vasile Lucaciu și dr. Alex. Vaida Vaivod — aleșii neamului, dar neputând veni, vor fi îmbrățișați cu atât mai mare căldură cu altă ocaziune.

Resultatul moral deci al petrecerii a fost strălucit, iar cel material îndestulitor, fiind întratele o mie și câteva sute coroane! Și nu s'ar mai putea face de acestea aici în Dej? Dar acest centru al comitatului — și romanismului unde avem atâta inteligență română, cu deosebire peste 10 advocați, 2 protopopi, atâta candidați de advocați, două bănci române cu amplexii lor și mai mulți particulari inteligenți în centru și jur — suferă — suferă greu, de mult de zizania neînțelegerii a in-trigei, a oarbei neuniri. Și aceasta oare până când?

Când va fi casină românească în Dej? Când și alte urme de bună înțelegere, organizare, prosperare? Zic dejenii despre Gherla că e neagră, dar de bună seamă nici Dejul nu e așa de nevinovat!

Avem în chestia aceasta nădejde mare în zelosul dl dr. I. Cherecheș și punctualul dr L. Micșa.

„Concordia res parvae crescunt...“

Coresp.

Concertul și petrecerea din Nazna.

— Dela corespondentul nostru special. —

28 August, 1907.

Căldurile de August iar au aprins creerii jidanilor.

Alegerea dela Beiuș, revoluția valachilor, iată tot atâtea motive de a-și muia condeiul în negreală și de a sufla în lume cu vai, patria e în pericol! Ai, vei ghivalt, patria e în pericol.

O singură petrecere nevinovată petrecere românească, nu scapă de ghiarele riporterilor de senzație. Se adună valachii, auzi Kossuth, auzi Andrassy — se adună valachii! Se poate răbda în statul unitar național jid... pardon — maghiar — să se adune valachii?

Poftim numai și citiți nrul ultim al ziarului „Szabadság“ din *Tâgul-Murășului!* Câte prostii debitate acolo, numai din creerii unui descrier pot ieși. Când vrem și noi să ne uităm năcăzurile, când am avea și noi un pic de voie bună — atunci e patria în pericol.

Cum? Valachii cutează să aibă o zi bună? Petrecere românească în Nazna 2 km. dela M.-Vásárhely! *Gospodi pomului!*

Și cu toate aceste, am avut și noi o zi bună! O zi de mare sărbătoare națională putem zice. Întâmparea a făcut ca concertul și petrecerea din Nazna să coincidă cu ziua în care a sosit vestea de bucurie a învingerii dela Beiuș. Aceasta ne-a mărit veselia.

Atât concertul cât și petrece ea au fost aranjate cu concursul clericilor din Sibiu, al căror rol — la toată întâmplarea însemnat — în viața socială românească e cunoscut tuturor. E adevărat, că împrejurările timpului au făcut să se prezente abia 5 coriși. Astfel ni-s'a dat fericitul prier să ascultăm un concert coral reușit la perfecție — dat de un grup de 5 clerici. Toate punctele programului au fost executate bine.

„Răsunetul Ardealului“ de Vidu — însă a întrecut toate așteptările de solo ale clericului Costea, a cărui voce de bariton poate rivaliza cu a ori-cărui artist de profesie.

Din programul bogat, constător — spre lauda lor fie zis — numai din puncte românești, ne-au mult mai plăcut „Pribeagul“, „Morarul“, „Hi hai murgule“ și „Marșul economilor“. Iar declamarea de sub p. 4. — „Moartea lui Fulger“ predată tot de dl Costea cu foarte mult sentiment — a stors într'adevăr admirația noastră a tuturor. L'am și respălătit cu o furtună de aplauze, cum am respălătit și celelalte puncte ale programului.

Apoi a urmat dansul, care a ținut până în zori.

Animația ce a ținut toată noaptea, con-

știentiozitatea cu care aranjierii și-au împlinit datorința — și — celelalte multe — au făcut să rămână în sufletul nostru atât de multe și atât de plăcute impresii. În pauză a vorbit dl protopresbiter Stefan Rus, salutând publicul și pe coriști în cuvinte frumoase. De altcun — cu multă plăcere o spun — Dsa are mult merit atât în aranjarea concertului și petrecerii, cât și la succesul ei atât de stăluțit. Da, petrecerea din Nazna ne-a mulțumit pe toți. Laudă celor ce au aranjat-o! Iată numele coriștilor: Candid Mușlea, Ioan Trif, Octavian Costea, Vasile Bocșa și Ioan Bobletec.

Cronica externă.

Evenimentele din Maroc.

Situația se încurcă tot mai mult în Maroc spre cea mai mare bucurie a Francezilor, cărora în modul acesta li-se dă prilej pentru o acțiune mai energică. Nici altă dată n'a fost pace și liniște, ci pururea anarhia domnea în această țară, acum însă este sfâșiată în toate părțile, par'că i-a sosit peirea. Nu se poate ști ce scopuri ascunse urmărește Franța, atâta însă este sigur, că încurcătura aceasta din Maroc îi este binevenită. Despre o ocupare a Marocului pare cu neputință cât timp puterile europene se țin strict de hotărârile conferinței din Algeiras, unde s'a decretat menținerea statului quo în Maroc. În cursul evenimentelor însă eventuale surprinderi nu sunt excluse. Este cam obicei la marile puteri că unde își pun odată piciorul, anevoie părăsesc teritoriul, peste care s'au instăpânit.

În fața primejdiei, ce amenință țara și tronul lui Abdul Aziz Marocanii ce fac? În loc să se unească pentru comună apărare, ei se ceartă, se desbină, aleg sultan a parte, își divizează forțele. În nordul țării s'a ivit Roghi și Raizuli pentru a pescui în tulbure, la sud stăpânește noul sultan Mulei Hafid, în mijlocul țării stă neputincios adevăratul sultan Abdul Aziz și privește liniștit la cele ce se întâmplă.

Supușii n'au fost nici un moment îndestulți cu el, din cauza că întotdeauna s'a arătat un prea mare prieten al Europeanilor. Marocanii au nevoie de un domnitor care să se uite mai chiorăș la Europeni și mai ales la Francezii, cari mereu privesc cu ochi galeși spre bogatul Maroc. Când triburile arabe de la sud au ales pe Mulei Afid, în primul loc aceasta au avut-o în vedere. Numai cât noul sultan până acum n'a tradat nimica din programul său. Probabil politica de doi bani în trei pungi s'o găsească de mai bună, ca politica cu vizir deschis în una ori cealaltă direcție.

Asupra întâmplărilor mai noi au sosit următoarele știri telegrafice:

Lupta dela 28 August.

Cu datul de eri din Casablanca se telegrafiază, că acolo la 28 s'a dat o „groaznică“ luptă.

Francezii nu se așteptară la un atac atât de aprins din partea Cabyliilor. Numai după ce armata franceză a gonit din loc pe adversar, dela care a luat un tun și a deschis un bombardament teribil asupra pozițiilor armatei marocane, a putut fi pusă aceasta pe fugă. Fugeau cabylii de se cutremura pământul sub picioarele lor.

Armata arabă, care mai potrivit ar putea fi numită o adunătură de ciomăgași, a fost luată la goană până la o distanță de mai mulți kilometri.

De odată cavaleria arabă din toate părțile a eșit din tufșuri năvălind asupra Francezilor. O ploaie de gloanțe îi întâmpină. Artileria franceză sprijinită de tunurile de panceratal Gloire, a ținut la distanță pe năvălitori, cari au suferit pierderi enorme. Dintre combatanții francezi au căzut trei, alți zece au fost răniți.

Raizuli stăpân peste teritoriu până în Tanger.

O telegramă din Tanger vestește că Raizuli iarăș s'a întors la Sidi-Abd-El-Salem. Șefii alor trei triburi au hotărât să-i pună trupele la dispoziție pentru a goni pe Buchta Ben Bagdad, care pe semne nu va aștepta acest atac, ci se va retrage la Tetuan. Astfel nimic nu va împiedeca pe Raizuli de a înainta spre Tanger.

Situația în Fez.

Vasul de războiu Du Chayla a adus pe bord membrii coloniilor europene la Laraș. În Fez, care este amenințat de trei triburi, domnește o groaznică panică.

Uciderea marelui vizir.

Din Teheran, capitala Persiei vine știrea telegrafică, conform căreia ieri, pe când marele vizir eșia dela parlament, a fost atacat și împușcat de câtra un necunoscut. După săvârșirea omorului ucigașul s'a sinucis.

— **Holera în Moscova.** Holera, grație situației din Rusia, se răspândește în întreg imperiul moscovit cu iușeală. Astfel epidemia de holeră a izbucnit acum și în Moscova.

O însoțire folositoare.

„Plugarul“ s. p. a. în Cacova încă în adunarea generală din primăvara acestui an a hotărât, că sub conducerea ei să înființeze o însoțire pentru asigurarea vitelor. Acestei hotărâri până acum nu s'a putut face în desul, în urma unor împrejurări tehnice, acum însă toate cele necesare sunt gata, și însoțirea cu 1 Septembrie a. c. își va începe activitatea.

Spre orientarea publicului ne ținem de datorință să facem cunoscut, că însoțirea aceasta în întreaga țară e unică în felul ei. Deși mai avem noi în câteva comune tovarășii pentru asigurarea vitelor, totuși acelea sunt de interes local, cu activitate răstrânsă și nu pot să se compare cu însoțirea de sub conducerea „Plugarului“ soc. pe acții.

Pe când tăvărășiile ce le-am avut până acum în urma numărului răstrâns al membrilor și vitelor, în caz de pagubă trebuiau se a unce pe fie-care membru o despăgubire foarte mare, ba în cazuri de epidemie erau nevoiți a sista cu totul despăgubirea ca nu cumva tovarășii se fie cu totul însărcinați, până atunci la însoțirea de sub conducerea „Plugarului“ s. p. a. această împrejurare e exclusă, căci aci nu se asociază locuitorii unei comuni, ci a unui sau a mai multor ținute la olaltă și deci în urma numărului foarte mare a vitelor și membrilor chiar și în cas de epidemie, membrii nu sunt prea îngreunați. După calculul precis se s'a făcut dacă la asigurare de 1, (un) milion, ar cădea vite în preț de 100.000 coroane, abea cade de cvotă o desdaunare de 10 coroane 10 fileri la 100 coroane 1. filer.

Afară de aceea tot pentru suma aceasta — care dacă nu se întâmplă paguba la membrii, nici nu se plătește — are fiecare membru leacuri, veterinar gratuit, îi se oltuesc vitele gratuit, nu are spese de prețuire și-i este toată viața asigurată, prin urmare toată grija i-se ridică și poate mai intensiv să se ocupe cu creșterea vitelor care este un ramfoarte rentabil pentru poporul nostru.

Condițiunile de primire sunt dintre cele mai favorabile încât și cel din urmă ziler poate să fie membru al însoțirii și poate să se bucure de roadele ei.

S'a hotărât totodată în direcțiunea institutului „Plugarul“ să se țină prelegeri publice prin comune, ca poporul să cunoască bine, deoparte dispozițiile statului, de altă parte foloasele împreunate cu însoțirea. Spectabilul Domn dr. Petru Corneanu, președintele despărțământului „Astrei“ din jurul Oraviței, a propus că și dânsul precum și toată inteligența din Oravița și jur vor sprijini această însoțire de folos netăgăduit.

Noi zicem într'un ceas bun și Doamne ajută!

Res Caransebesienses.

— Sfârșit. —

De gimnaziul în Caransebeș granița are foarte mare trebuință. Un gimnaziu în Caransebeș e un ce, fără de care granița noastră se perde. Doar de prezent din cel mai românesc cerc, cel mai întins cerc avem numai vre-o doi tineri la universitate. Țărani și scribleri pe la advocați, ori oficii sunt ceilalți — vorbesc în special de generația mai tânără. Nici chiar preoți nu se mai pot face grănicerii, fiindcă cu școale civile nu se mai primesc tinerii în institutele teologice, iar fără opt clase gimnasiale după regulamentul cel nou pentru îndeplinirea parohiilor nu se mai pot ferici. Câți grăniceri sunt de altă parte, cari să-și poată trimite și ținea 8 ani de zile copii prin oraș străine?

În felul acesta în șir de câțiva ani granița ar fi fost plină de preoți, fișcali ș. m. cari bine, că-s români, dar fiind din alte părți, ori în cea mai mare parte neromâni nu pot cunoaște așa de bine împrejurările dela noi. Nu-i oare mai bine când pe fișcal, judecător și pe alții, îi cunoaștem, de când erau mici, când preotul e d'al nost, ca și învățătorul.

Dar toate acestea fără un gimnaziu în Caransebeș sunt cu neputință.

De ce au eșit și es dintre Români ardeleni mai mulți oameni cu carte? E doar ardeleanul, or aradanul mai cuminte decât grănicerul? Nu, dar pe acolo au mai multe gimnazii. Acolo și băeții mai săraci pot umbla la școală, unde părinții fiind în apropiere li țin, cum pot. Să fi făcut așa cineva din graniță era cu neputință, deoarece gimnaziile cad prea departe.

Drept aceea, cum zic, din toate răspunerile am lucrat, ca în cea mai scurtă vreme să fie gimnaziu în Caransebeș. Școală ne trebuie — oricum!! Și mi-a și succes. Ministrul școlilor s'a hotărât să ridice gimnaziu în Caransebeș și să-l deschidă deja în toamna viitoare. Iar Comunitatea de avere va înființa un internat, unde 8 ani de zile băiatul grănicerului e ținut gratuit, fără să plătească ceva.

Acum vor avea și grănicerii să arate, ce pot, să dovedească, că după cum brav s'au purtat la miliție, bravi vor fi și pe carierele civile. În fine vom avea mai mulți domni eșiți și din țărani grăniceri.

Va să zică gimnaziul din Caransebeș umple un gol, ce de mult se prea simțea în graniță. Lipsa ajunsese și mai mare, de oarece aproape în fiecare slujbă se cer opt clase. Apoi regulamentul votat de Congresul nost național-bisericesc pentru împlinirea parohiilor, ar fi închis și mai tare granița. Și această carieră s'ar fi pierdut pentru grăniceri, fiindcă să-și fie copilul prin depărtări opt ani, nu e în stare grănicerul.

Toate acestea trebuie să le știe foile românești și de le-ar fi știut, sigur, că nici una n'ar fi scris contra ideii înființării gimnaziului.

Poate să fie vr'un Român care să vrea, ca granița să rămână și mai departe în întunec? Ezistă oare un grănicer, care n'ar voi ca și fiul lui să ajungă la un trai mai înlesnit?

Noi vrem, ca să avem și oameni de ai noștri prin slujbe. Așa cred, că judecă fiecare grănicer. Tocmai de aceea gimnaziul din Caransebeș a fost foarte de lipsă. Așa a crezut și reprezentanța Comunității de avere, când cu însuflețire demnă de un așa bun scop a votat fondul pentru gimnaziul, ce se va înființa.

Doar a fost foarte greu, ca să ezo-perăm ridicarea unui gimnaziu, pe care să-l susțină statul, fiindcă Comunitatea de avere din labele ei izvoare de venit nu ar putea întâmpina cheltuelile unui gimnaziu superior. Ca să se facă acest gimnaziu Comunitatea de avere a votat odată pentru totdeauna numai suma de 246.000 coroane. Dar zidirea gimnaziului costă peste 600.000 coroane, ear susținerea aceluia anual 80.000 coroane, cari toate le dă statul.

În fine însă avem un gimnaziu, din care va eși acea ceată de tineri bine înarmați în știință, cari vor fi chemați în prima linie să lucreze pentru binele și prosperarea mult încercatei noastre graniți și neam, ca să nu se poată zice cândva, că granița a fost mai pe jos, decât celelalte părți ale patriei noastre și neamului nostru.

Acestea am dorit să vi le spun, ca să știți fie-care pe șleau ce voiesc, ci pentru că un număr însemnat al reprezentanților Comunității de avere a pretins-o aceasta de la mine și totodată vă rog să întrebați pe aceia, cari ne bârfesc, ce bine v'au făcut ei? Eu din parte-mi vă asigur, că până mă voi bucura de încrederea voastră, frați grăniceri neconținut voi lucra în interesul vostru și al copiilor voștri fără considerare la atacurile îndreptate contra mea, pe cari cu drag le sufer mângăindu-mă să vă pot vedea fericiți.

Despre situația generală politică a țării vă voi împărtăși cu grai viu.

Caransebeș, luna lui August 1907.

Al vostru

Constantin Burdea,

consilier aulic, președintele Comunității de avere, deputat dietal etc.

ȘTIRILE ZILEI.

Luni, 2 Septembrie.

— **Dr. Vasile Lucaciu — bolnav.** După înălțătoarea luptă dela Beiuș care a umplut toate inimile românești cu bucurie, o telegramă ne vestește că Dr. Lucaciu a fost greu bolnav în zilele aceste. Astăzi, Luni, o telegrama ne spune laconic, că distinsul bolnav merge spre bine; dar are nevoie de absolută liniște, Sperăm, că a fost numai o urmare a oboselilor dela Beiuș care va trece repede.

† **Dr. V. Găina.** Poporul românesc al Bucovinei a pierdut pe cel mai bun fiu al său, pe Magnificența Sa Rectorul Universității din Cernăuți, Dr. Vasile Găina.

Cruda moarte i-a curmat Sâmbătă la ora 1 p. m. în mod subit firul vieții în cei mai frumoși ani ai bărbăției sale, tocmai când mai rodnică îi era activitatea pentru binele și prosperarea națiunii și bisericii sale. Un morb greu de inimă l'a repus. Pierderea ce o suferim prin moartea aceasta nu se poate spune nici măsura.

Câte speranțe ale poporului românesc se duc în pământ cu trecerea sa din viață! Un blăstăm cumplit pare că zace asupra neamului nostru, dacă tot ce-i folositor popoiului românesc ne părăsește.

Doamne, cine ne va mângăia pe noi toți câți ne numim Români bucovineni și cine e în stare să mângăie pe neconsolata soție și copilașii repausatului rămași orfani?

Fie-i țărâna ușoară și amintirea neștersă

Vasile Găina s'a născut în comuna Maza-naești la anul 1868 din părinți țărani. Studiile liceale le-a absolvit în Suceava, iar cele teologice la universitatea din Cernăuți, unde în Iuliu 1893 a fost promovat sub auspiciis Imperatoris doctor în teologie. După promovarea sa Dr. Vasile Găina și-a proumat studiile sale ca bursier al fondului ort.-or. la universitățile din: Viena, Berlin, Bonn, Atena, făcând în același timp călătoriile de studii în Germania, Belgia, Olanda, Anglia, Italia, România, Ungaria, Grecia și Turcia.

În anul 1896 Dr. Vasile Găina a fost numit suplent pentru Dogmatica generală și Apologetică teologică ort.-or. din Cernăuți; în 1897 a fost numit membru al comisiei de examinare la examenele sistematic-practice dela această facultate; 1898 a fost hirotonit în presbiter, 1899 fu numit profesor extraordinar, iar 1904 profesor ordinar la facultatea numită.

Dela anul 1899 încoace a funcționat ca

membru al senatului academic. În Iuliu a c. a fost decedatul ales de rector magnific al universității Francisco-Iosefine din Cernăuți, rangul cel mai înalt academic, pe care un profesor poate să-l ajungă.

Decedatul a fost prin un șir de ani membru în comitetul societății pentru cultura și literatura română și ca atare a lucrat cu zel mare și sincer românesc pentru progresul acestei societăți. A fost și membru în toate instituțiile culturale românești și din cauza caracterului său integru și conciliant s'a bucurat de încrederea tuturor Românilor de bine. („Ap. națională“).

— **Moartea artistului M. Arceleanu.** Ziarele din România aduc știrea, că artistul comic Mihail Arceleanu, decanul scenei Teatrului Național din Iași, a încetat din viață.

Acest mare artist moare lăsând în urmă-i o activitate artistică de 40 ani și numeroase creațiuni.

Originar din Craiova, Mihail Arceleanu s'a stabilit de aproape 35 ani la Iași, după ce a debutat pe scenele Teatrelor Naționale din Craiova și București, făcând, alături de Millo, Luchian și Bălănescu fala primului nostru Teatru Român de pe vremuri.

Cu moartea lui Arceleanu se stinge ultima figură artistică din generația marilor actori moldoveni cari au contribuit la fondarea Teatrului Românesc și la crearea repertoriului nostru național.

— **Alegerea dela Beiuș și noi.** Alegerea dela Beiuș a deșteptat în toată Româniea cel mai viu interes. Nu era Român să nu aștepte cu nerăbdare rezultatul acestei alegeri.

Numai «unii» din Lugoj au rămas de lume. Iată ce citim în privința aceasta în foia ziarului „Drapelul” din Lugoj:

„Stam să plec la masă, căci era aproape de orele 1, când sună de nou telefonul. (Marți, a doua zi după alegere).

— Allo, allo. (Sună la telefon).

— Ce poțiji?

— Mă rog, când e alegerea la Beiuș?

— Dar d-ta cine ești?

— Jo, mă rog cu plecaciune, sunt inasul dela episcopie, m'a trimis Măria Sa domnul canonic să întreb...

— Spune-i Măriei Sale dlui canonic voie bună! Și us!

— **Nou conte.** La propunerea consiliului de miniștri, Maj. Sa i-a conferit deputatului Semsey László și descendenților săi legali titlul de „conte“.

Era „națională” continuă unde a încetat guvernul „drabanților”. Unul ia posturi grase, altul rang și titlu.

— **Au apărut și ni s'a trimis la redacție:** „Biblioteca Desp. Cluj”, numărul 11: „Din ale bucătăriei țăranelor” de Ana Florea. — Numărul 12: „Ioan Artemie Anderco”, un scriitor maramureșan, de dr. E. Dăianu. Prețul fiecărui număr 20 fileri. „Tipografia „Carmen” — Cluj.

În editura librăriei Albert Baer din București a apărut celebra operă a poetului german Lessing: „Mina von Barenhelm” comedie în 5 acte — în traducerea dlor Traian G. Stoianescu și C. Ghițeanu.

Prețul unui exemplar e 40 bani și se găsește de vânzare la toate librăriile.

— „**Erdélyi Hirnap**” fișuca dela Cluj, în care își publica insanitățile arhișovinistul Apáthi, a încetat să mai apară. Acest ziar agitase mai mult și mai violent împotriva naționalităților, în rândul întâi împotriva Românilor, cari în fiecare număr erau timbrați de „trădători de patrie“.

Cauza morții: lipsa de sprijin.

Disparația acestui ziar șovinist nu poate să fie decât începutul. Opinia publică maghiară e cu neputință să nu se emancipeze de sub terorismul unor șoviniști descreerați; e cu neputință să nu ajungă la convingerea că prosperarea Ungariei nu poate fi asigurată decât prin cinste politică și dreptate, de

care să se împărtășească toate popoarele din țară...

Pe răposatul îl deplâng cei cari au avut imprudența să achite abonamentul.

— **Dumitru Buna** jurat comunal în Ticvaniu-Mare a murit Duminecă în 25 August între chinuri grozave. Duminecă după ameazăzi nefericitul, care era nu bețiv dela roată, a petrecut la birt mai mult, decât ar fi trebuit.

De Duminecă seara cum a mers acasă nu l'a mai văzut nimeni până Miercuri în ziua de Sântă - Marie, când preotul Aurel Giuca a voit să-i facă praznic la casă, după obicei. Când să-i deschidă casa, nu zărește pe nimeni, până într'un târziu l'a aflat pe Dumitru Buna mort în pat, ars de tot, de nu se mai putea recunoaște. Pe jos bucăți de haine arse. Lângă pat lampa cu petrol spartă.

Pe semne se va fi aprins lampa și de aici s'a încins și patul și l'a cuprins focul pe om în amorțea beției, care i-a făcut sfârșitul.

— **Scandal în circul Beketow.** La reprezentarea de eri seară din circul Beketow s'a petrecut un incident, care a împedecat pe câte-va minute reprezentația, Scandalul s'a început pe când prima pereche de atleți avea să pășească pe arenă, pentru a-și arăta dibăcia. Un măcelar cât un taur se ridică din mijlocul publicului și începu să strige că dânsul voește să se lupte cu Cyklop și drept dovadă a hotărârei sale neschimbate a oferit 300 coroane pe seama săracilor capitalei, la caz că Cyklop îl trăneste. Publicul sta și se uita mirat ce vrea necunoscutul acesta la începutul producției? Pentru ce nu așteaptă să-i vină rândul dacă dorește atât de mult să se lupte cu vestitul atlet englez?

Pofta lui Czāja însă nu s'a putut împlini din cauza că Cyklop este bolnav.

Ceilalți atleți de circ se îmbiau să se lupte cu Czāja, acesta însă striga că numai cu Cyklop voește să-și măsure forțele. La urmă publicului i-se urî de atâta sărăcie de vorbe și începu să se neliniștească cerând să se înceapă producția. Lăudărosul măcelar în urma asta simți că e mai bine să-și vază de drum decât a parlamenta fără nici un rost. Declarând că cu proxima ocaziune se va lupta cu Cyklop, s'a îndepărtat.

— **Nou ziar român.** În București a început să apară un nou ziar românesc „Seara” ziar independent. Director-proprietar e Jules C. Capelleanu. (Jules? de ce nu Iuliu?) Redacția și administrația: București, Strada Belvedere Nr. 15. Numărul 1 al acestui ziar nu ni-a sosit. Numărul al doilea nu ne lămurește în ce privește programul lui.

— **Cassar la „Transilvania”,** societate de asigurare în Sibiu, a fost ales un Sas, cu pregătiri mai slabe decât Românii, cari competaseră pentru a obține acest post. Nu negăm dreptul direcțiunei de a numi pe cine voește, la postul de cassar și la toate posturile de funcționari ai societății. Ar săvârși însă numai act de echitate și de dreptate direcțiunea, dacă n'ar desconsidera pe Români, mai ales când i-se imbie ei înșiși, pentru-că clientela, va ști bine onorata direcțiune, și-o recrutează societatea de asigurare „Transilvania” mai ales dintre Români. Și nu știm zău „Transilvania” ce ar face, dacă într'o bună dimineață s'ar socoti toți Românii să-i întoarcă spatele!

(„T. R.”)

— **Adunare socialistă la Neoplanta.** Duminecă după amiază social-democrații din Neoplanta au ținut o adunare, la care a asistat și șeful partidului, dl Bokányi Árpád. Aprigul luptător al ideilor democratice a ținut un discurs lung în care a arătat atitudinea social-democraților în chestia sufragiului universal. Intre altele a declarat că dacă în apropiatul viitor această reformă nu se va realiza, atunci va urma revoluția muncitorilor nu cu arma, ci cu greva generală. Discursul a fost ascultat cu interes și plăcere. Disordini nu s'au întâmplat.

— † **Petru P. Opincariu** inspector de de câmp al orașului Sebeș a repausat după

un morb greu și lung în vârstă de 33 ani Duminecă la 1 Septembrie. Plăcut lui Dumnezeu fiind, l'a iubit și l'a mutat — spune anunțul funebru cu înțeleptul Solomon. Re-pausatul e din Opincăreștii — cari cu prilejul unei întâlniri familiare au făcut un dar frumos pentru gimnaziul din Brad.

— Invingerea dela Beiuș. Primim următoarea poezie :

Crișului. . . .

Tu Crișule din vremuri vechi
Ce-ai învățat povești,
Să ni-le spui de le mai știi
Că așa ne 'ntine ești ! . . .

Să spui din vremuri de demult
Când moșii ne trăiau
Și când nădejdele pe-aici
Cu dureri se 'nfrățiau.

Iar doina dragă tu s'o cânti
Căci tu mai dulce-o cânti,
În mersul tău nestrămutat
Când valul ți-l frământați.

Și când ajungi pe la străini
Voios le spune lor
Că «leului» i-au dat un steag
„Românii din Bihor“.

Ioan Bihoreanul.

— Un incident la jubileul din Bulgaria. Pentru jubileul prințului Bulgariei mii de persoane din toată țara au vrut să vie în Capitală pentru a azista la serbări. Din cauza lipsei de vagoane însă un imens număr de persoane a fost în imposibilitate de a pleca la Sofia.

Guvernul bulgar care prevăzuse această aglomerație s'a adresat guvernului sârb cerând să i împrumute un număr de vagoane. Ministrul de comerț al Serbiei a refuzat însă să admită această cerere.

Actul acesta de neprietenie din partea guvernului Serbiei, a produs mare indignare în Bulgaria.

Guvernul bulgar a luat imediat măsuri de represiune contra mărfurilor sârbești.

Incidentul acesta va agrava desigur conflictul sârbo-bulgar.

— Elixirul vieții îndelungate. Iată o știre care nu este prea îmbucurătoare pentru antreprenorul pompelor funebre.

La Blaremont, în Texas, un individ care se zice că ar fi descoperit secretul „de a nu muri“.

El e în etate de 92 ani și zice că va trăi până peste 300 de ani. Bătrânul este tare, viguros, e în stare să facă o plimbare de 200 mile chiar și între munți, în tocmai ca un tânăr de 20 ani.

Secretul lui e pur și simplu următorul :

Bourne (acesta e numele bătrânului) a descoperit un fel de cretă pe care o numește *glacialită*, având o însușire purificatorie și miraculoasă. El bea creta aceasta dizolvată în apă caldă.

Prin acest mijloc el este de părere că poate ajunge și etatea lui Matusalem ! . . .

— Procesul „Telegr. Român“. Tribunalul din Cluj respinsese cererea procuraturii de a pune sub acuză pe d-l T. V. Păcățianu, pentru articolul „Agitatorii“ publicat în n-rul 133 al „Telegrafului român“ din 1906. Curtea de apel din Cluj a imprimat însă sentința tribunalului și a decretat punerea sub acuză a d-lui T. V. Păcățianu, pe motiv, că articolul e de cuprins agitatoric.

— Hollaky — absolvent de proprietar. S'a dus dară frumoasa moșie moștenită! Hollaky Imre, fostul deputat — pe vremuri — al cercului Baia de Criș, a fost nevoit să-și vândă averea de 2500 de jugăre de la Aciuva — țărănilor români din Aciuva.

Hollaky care ținea că nu e om pe lume care să-l poată scoate din scaunul de deputat, a suferit la prima alegere — față de d-l V. Damian — o înfrângere fără păreche de rușinoasă, neîntrunind nici 800 de voturi față de 3800, — deși cheltuisese o avere întreagă.

Noroc, țărani români, și spor la muncă !

— Cununie. D-l Romulus Curiac, proprietar în Chimindia, își va serba cununia cu d-soara Anicuța Tănase, în bis. gr. or. din Totoi, la 26 Aug. o. (8 Sept. n.) 1907. Dorim toată fericirea.

— Bucuria pentru învingerea dela Beiuș. Ni-se scrie din Cacova, că vestea despre alegerea părintelui Lucaciu a fost primită acolo cu mare bucurie și a fost sărbătorită într'un mod original. Vre-o 20 țărani au împo'obit un car cu frunze de stejar și prinzând patru boi la el au cutrierat comuna întreagă, cântând doina lui Lucaciu improvizată :

„Cântă mierla prin păduri
„Nu mai e rob Lucaciu la Unguri
„Bihorul s'a deșteptat
„Și l'a ales deputat.“

Pe urma carului s'au înșirat pe rând, sătenii cu mic cu mare într'un vesel convoi, care a apucat spre Ticvaniul-Mare. Aproape de Ticvaniul convoiul a fost ajuns de trăsura dlui Toma Stancu proprietar și comerciant în Cacova.

S'au desprins caii și trăsura a fost legată de car, mânăndu-se astfel înainte în mers triumfal. Seara, pentru a i-se face o încheiere potrivită zilei, care a adus atâta bucurie pentru toți Români, dl Toma Stanca a plătit un vas cu bere conștilor și s'a încins o petrecere din cele mai vesele.

— Teatru românesc în America. Avem sub ochi un anunț teatral, în românește, din New-York, care anunță reprezentarea perei „Rotarul“ la teatrul Kalisch (fost Vindsor).

Distinsul artist comic Al. B. Leonescu din România a avut fericita idee să facă cunoscut teatrul românesc în America. În acest scop s'a constituit o trupă românească cu care a trecut oceanul și a angajat un teatru în care reprezintă numai repertoriul original românesc, în deosebi piesele lui Alexandri și Mihail Pascaly.

După cum arată ziarele americane, întreprinderea dlui Leonescu a fost încununată de succes, căci reprezentațiile teatrului românesc atrag foarte multă lume, nu numai dintre Români cari s'au expatriat ci chiar din elita americană, care gustă cu deliciu muzica noastră națională și admiră frumoasele noastre costume naționale.

După cum aflăm, în curind va fi reprezentată de această trupă piesa „Năpasta“ a marelui nostru dramaturg Caragiale.

Nu putem de cât să ne bucurăm de reușita întreprinderii artistului Leonescu, cea d'intiia în acest gen, care are menirea să ducă limba românească și literatura noastră dramatică în noul continent.

Viața socială.

Petrecere populară în Orăștie. Tinerimea română din popor aranjază petrecere populară, Duminecă, 8 Septembrie n., în sala „Panonia“ din Orăștie. Vor fi și vre-o 6 jocuri nouă din popor jucate de 8 persoane. Inceputul la orele 1 și jum. d. a.

Desp. Alba-Iulia al Asociațiunei își va ținea adunarea generală în comuna Șard, în ziua de 8 Septembrie n., oarele 2 p. m. Adunarea se va ținea în edificiul școlii rom. gr. cat.

Partea științifică literară.

Em. Gârleanu. — Cea dintâi durere. Nuvele. „Minerva“ 1907.

I.

Impresia rămasă după întâiul volum al Dlui Gârleanu. (*Bătrânii*, schițe din viața boerilor Moldoveni „Minerva“ 1905) era dintre cele mai bune. Am simțit cu toți c'aveam a face c'un scriitor de preț, plin de originalitate, cu simț de observație pătrunzător și bogat în duioșie. Nota precumpă-

nitoare a întâiului volum era cea *romantică*, iar scriitorul, poetul unor vremuri ce nu mai sunt, al trecutului nostru cu boerii și negustorii lui cinstiți, cu obiceiurile simple și tradiții înrădăcinate. Mai bine ca toți dl Gârleanu a cântat amurgul acestei vieți apuse, iar întâia carte a d-sale, pe lângă valoarea artistică netăgăduită ee-o are, mai înfățișează și pe cea istorică: *Bătrânii* sunt și rămân un document literar.

Mulți s'au întrebat: ce cale va urma dl Gârleanu în viitor: va păstra nota sau o va schimba, — și în acest caz, va izbuti?

Volumul, *Cea dintâi durere*, vine să întărească toate așteptările. Schimbarea de gen a avut loc, dovedind totodată un progres minunat. Scriitorul e altul, alta e sfera de observație, alți eroi — alt gen. Pe ici — pe colo, de se mai simte romantismul din prima manieră (*manieră*, în înțeles figurat); boerii sunt foarte rari și aproape alții. *Negustorul Meremet*, e singurul care mai păstrează vechile tradiții, cu încăpăținarea caracteristică a eroilor din alte vremuri.

Majoritatea nuvelor din acest volum, sunt de alt gen; și cu toate că numurul lor întrece cu puțin pe al celor *romantice*, însemnătatea lor însă e mult mai mare. Volumul de față e deci un volum de tranziție; autorul părăsește genul vechiu abordând cu multă putere și îndrăzneală genul realist.

Despărțirea de vechii și prietenșii boeri, îl costă mult pe dl Gârleanu; tot se resimt accentele violente, ciudățenia aproape nemomenească (*Grușan*), misteriosul fără motivare (*Intâmplarea*), sentimentalismul cald și duios, ridicat până la poezie (*Cea dintâi durere*, *Tată*, *Puișorii*).

Vom împărți bucățile din acest volum în două categorii; unele ca făcând parte din întâia *manieră*, și altele de gen nou, cari au — după cum vom vedea, o însemnătate mai distinsă și alcătuiesc partea originală a volumului, văzând o nouă față a talentului dlui Gârleanu, atât de bogat și mlădios.

a) Din întâia categorie fac parte: *Negustorul Meremet*, *Cea dintâi durere*, *În ajunul anului nou*, *Intâmplarea*, *Cine a iubit-o*, *Puișorii*, *Patimă* și *La vorbă într'o seară de eamnă*. (Ar putea fi pus și *Grușan* în această categorie)

b) În a doua categorie sunt: *Ucișorul*, *Inecatul*, *Ochul lui Turculeț*, *Vierul*, *Flămând*, *Moștenitorul*, *Părtașul*, *Fugitul*, *La moarte*.

În cele dintâi, povestirea e subiectivă, caldă și plină de poezie, stilul ritmic, sugestiv și liric — un lirism potrivit și artistic, iar acțiunea e înecată și potolită.

În cele din categoria a doua, povestirea e obiectivă, acțiunea vie, stilul sobru și energic, iar desnodământul dramatic.

Trecerea de la un gen la altul se resimte încă, după cum se resimte și urmele dificultăților ce scriitorul a trebuit să învingă pentru a izbuti această tranziție.

În adevăr, d-l Gârleanu, părăsind genul din *Bătrânii*, unde avea proceduri noi, potrivite și pe care era stăpân pe deplin — însă proceduri *poetice*, mult mai ușor de găsit și de întrebuițat — s'a lovit de cerințele și greutatea genului epic, unde procedurile sunt numărate, iar *inventiunea* foarte anevoioasă. Atunci în lipsa unui procedeu original, în lipsa unei tehnice noi, a adoptat procedeu obicinuit al lui Maupassant și *Merimée cadru* — în așteptarea altuia nou. De aci multe învinuiri în privra

d-lui Gârleanu, că ar fi influențat, ori că ar imita pe marele scriitor francez. Inrudirea de procedee nu îndreptățește nici odată robirea scriitorului unei anumite influențe.

După cum am arătat, tranziția pe care o face d-l Gârleanu de la romantism la realism, nuputându-se opera brusc și complect într'un răstimp atât de scurt, noile d-sale producții, negreșit că vor păstra și unele note din întâia manieră. Aceste note se manifestă sub forma *cadrelui* și a *încheierii lirice* a celor mai multe nuvele.

Povestirea începe prin persoana întâia ori a doua, și se dezvoltă apoi pur epic până la desnodământ. Dar, cadrul cere o deslegare, și nuvela nu se poate sfârși odată cu desnodământul. Pentru întregirea armoniei operei de artă, *ca un răsunset al cadrului*, se simte neapărata nevoie pe lângă desnodământ, și a unei încheieri lirice. Cu chipul acesta, tehnica e complectă, dar arta suferă.

Pentru îndreptățirea acestei păreri, iau drept razim și faptul că bucățile din întâia categorie sunt fără cadru (cu o singură excepție), pe când cele din categoria a doua, aproape toate au cadru.

Evoluând d-l Gârleanu va părăsi aceste procedee și ultimile sale producții întăresc convingerea mea

FELURIMI.

Principiile comercianților englezi. — In casele de comerț englezești vezi de obicei pe perete o tăbliță pe care sunt scrise cele zece porunci ale lui Jefferson, devenite azi principiile comercianților englezi, anume:

1. Ceeace poți face azi nu lăsa pe mâne.
2. Nu încredința nici odată altuia ceea ce poți face tu însuși.
3. Nu dispune de acei bani ai tăi, pe cari nu i-ai primit încă.
4. Nu cumpăra lucruri fără de folos, ori cât de eftine ar fi ele.
5. Mândria e mai rea decât foamea, setea sau frigul.
6. Să nu ne pară nici odată rău că am mâncat mai puțin decât am fi putut mânca.
7. Nici o muncă nu e obositoare dacă o facem cu plăcere.
8. Să nu te întristezi de o nefericire care poate să nu se întâmple.
9. Privește toate lucrurile din partea lor cea bună.
10. Când te superi, numără până la zece înainte de a vorbi, iar când te mâni foc, numără până la o sută.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

Romanul ziarului „Lupta.“

Părinți și fii

de

(33)

Ivan Turghenieff.

„Doamna Odintoff dădu semne de nerăbdare.

„De ce îmi vorbești în felul acesta — zise ea, — Singur nu le credeți cele ce spuneți. Arcadis, haide deh, mi-ar mai fi putut răspunde în acest chip, dar ma-ta?“

„Ei dar ce are Arcadis...“

„Mai lasă odată. E cu puțință ca o sferă de activitate atât de smerită să poată fi mulțumire pentru d-ta? Nu ai zis însuși d-ta, că nu te încrezi în medicină? Medic de plasă

— fire ca ma-ta? Cu atâta încredere! Imi răspunzi în chipul acesta ca să te descoto-rosești de mine! Eu nu-ți pot dobândi încrederea nici decât. Ei dar știi Eugen Vasilici, că eu cu inimă liniștită pot mărturisi: te-ași înțelege? Și eu am fost săracă și necăjită, și dărză ca și ma-ta. Poate aceleași încercări am avut a le îndura amândoi“.

„Toate ca toate, Ana Sergheievna, dar mă iartă, n'am năravul să intru în confidențe, și de-almintrea, între noi e o prăpastie atât de adâncă...“

„Vaile, nu cumva înc'odată voești să-mi mai amintești că-s boierită? Cred că am dovedit în destul...“

„Ei, și apoi, nu pot pricepe, ce foftă are cineva să vorbească despre viitor pe care a-l îndrepta preste tot nu e în puterile noastre. Decumva și se dă prilej de a făptui nu știu ce — apucă-l cu două mâni. Dacă nu, încalte vei avea îndestularea sufletului, că nu ți-ai prădat vremea cu flecării“.

„Va să zică o conversație prietenească e flecărie... Ori doară, pe femeia de mine n'o socotiți vrednică de încredere? Ce slabă judecată Vă faceti despre noi...“

„Nu mi e slabă judecata, Ana Sergheievna și dta bine, da bine o știi aceasta.“

„De unde să știu... dar să zicem așa. Incep a înțelege de ce nu vorbești despre viitor, dar despre ceea ce se întâmplă acum în sufletul dvoastră...“

„Se întâmplă? Nu cumva-s eu o împărăție sau o societate! Mie unuia nu-mi pare de fel interesant, și de almintrea, este oare cu cale să dai în vileag, în gura mare, ce se întâmplă în lăuntrul său?“

„Zeu nu pricep, de ce să mărturisești tot, tot ce-ți zace la inimă.“

„Dta ai putea face?“

„Da“, răspuse doamna Odintoff după șovăială de-o clipă.

Bazaroff își plecă capul:

„D-ta ești mai fericită decât mine“.

Ana Sergheievna îl privi ca și când ar cere lămuriri și zise:

„Ziceți ce veți zice, dar mie nu-mi vine să cred că noi în zădar ne-am întâlnit, că noi nu suntem prietini din suflet. Eu sunt încredințată că... cum aș zice, firea sucită, rezervată a ma-tale, va peri în lungul vremii“.

„Ce nume mi-ați pus? Sucit... și cum numai... rezervat?“

„Da“.

Bazaroff se sculă și se trase în firida ferestrei.

„Și d-tale ți-a fost dor să știi pricina acestei rezerve, să ști ce se petrece în lăuntrul meu?“

„Da—grăi dna Odintoff cuprinsă de un neînțeles fior de groază.

„Și nu va fi cu supărare?“

„Nu“.

„Nu? — Bazaroff se întoarse cu spatele către ea. — Să știți deci că vă iubesc pățimăș de stau să-mi pierd mințile... Mă faceți cu deasila să vi-o mărturisesc“.

Dna Odintoff își întinse amândouă brațele și Bazaroff își strânse tâmplele de un geam recoros. Sta să înădușească, fiori de ghiață îl făcură să se cutremure în tot trupul. Aceasta însă nicidecum nu era fricoșia tinerețelor, nici înfiorarea dulce a întâielor destăinuirii, aceasta era patima care-l zbuțuia, o patimă haină și cutropitoare ce seamănă cu fărădelegea, de care poate nici nu e așa de îndepărtată... Doamna Odintoff fu cuprinsă de teamă și de milă totodată.

„Eugen Vassilici... grația și o duioșie fără de voe îi tremură în glas.

El se întoarse repede, îi aruncă niște priviri ferbinți, și apucându-o aspru de mâni o strânse învăpăiat la pept.

Ea nu se putu scăpa iute... Câteva clipe în urmă fugi într'un ungher depărtat al odăii.

El o luă spre ea... „Nu m'ați înțeles, nu“ — strigă ea zorită cu glasul infundat și ghiață de groază. Incă un pas și ea poate ar fi dat un țipăt — se vedea de pe fața ei. Bazaroff își mușcă buzele și părăsi odaia.

La o jumătate de oră o servitoare aduse la Ana Sergheievna o carte de vizită dela

Bazaroff. Un singur șir era scris pe el: „Trebue să plec încă azi ori pot sta până mâne?“ Doamna Odintoff răspuse: „De ce? Eu nu Vă înțelegeam—și ma-ta nu m'ai înțeles“. Scriind aceste cuvinte își zise: „Adevărat nici pe mine nu mă înțelegeam“.

Nu dete față cu ceialalți până la ameaz. Toată dimineață o petrecu plimbându-se de colo până colo prin odae, cu mâinile încrucișate pe sân, oprindu-se din când în când, aci înaintea oglinzei, aci înaintea ferestrei, netezindu-și grumazii cu o băsmăluță parcă ar simți acolo o pată arzătoare. Își făcea întrebări, de ce l'a „silit“, pe Bazaroff — el a zis așa — să se declare, și de ce nu bănuise că se va întâmpla astfel... „Eu sunt cea vinovată — zise tare — dar cum să le pot prevedea toate acestea“ Își amintea dusă pe gânduri și înroșită de expresia sălbatică a feței lui Bazaroff, când acesta purcese spre ea.

„Ori se poate?“ Zise ea de-odată, și oprindu-se țepăn, își scutură șuvițele părului. Zărindu-se în oglindă cu capul dat în ceafă, cu un zâmbet tainic în ochii de jumătate închiși și pe buzele strânse de jumătate, chipul acesta par'că-i șopti ceva de ce se înduioșă adânc.

„Doamne feri — își zise în sfârșit — cine mai știe ce s'ar alege din aceasta, nu-i iertat să glumești cu astfel de lucruri. Nici un bun mai mare pe fața pământului decât liniștea“.

Liniștea ei nu fu de loc sgduidă, dar se întrista și lacrimile o podideau fără să le priceapă rostul. Nu rușinea de a fi fost umilită îi storcea lacrimile. Departe de a se simți umilită! Mai mult se credea vinovată. La boldurile nelămuritelor sentimente de multe feluri, meditând asupra vieții ce trecea fără de rost, nu însă de dorul nouității, ea dete înainte pas de pas până la o anumită meșdie, și aruncându-și ochii dincolo zări, ce-i drept nu o prăpastie, ci golul și urâtenia.

Va urma

Economie.

Recolta individuală de cereale. Ministrul ungar de agricultură a dat publicității un raport general asupra recoltei grânelor din întreaga lume.

Conform acestui raport, alcătuit pe temeiul comunicărilor consulilor și rapoartelor economice din străinătate, timpul anormal a compromis în ceobște recolta din anul 1907.

În primul tablou al raportului ni-se prezintă rezultatele recoltei în țările avizate la export (Anglia, Franța, Germania, Austria, Italia, Elveția, Belgia, Țările-de-Jos, Dania, Norvegia, Svedia, Spania, Portugalia, Grecia, Egiptul și Brazilia), în al doilea tablou rezultatele recoltei în țările cari exportează grâne (Ungaria, Bosnia și Herțegovina, România, Serbia, Bulgaria și Rumelia Orientală, Turcia, Rusia, India-Orientală, Statele-Unite din America de Nord, Canada, Argentina, Chile, Uruguay, Australia, Tripolis și Tunis), iar în al treilea tablou, rezultatele recoltei în țările, al căror consum se acopere prin recoltă, sau e necesitate de un import foarte restrâns (Mexico, Japonia, Persia, Insula Cipru, Africa de Sud și Paraguay).

Țările avizate la import: Anglia. Conform evaluărilor oficiale, recolta grâului va fi 14—14.5, secarei 045—0.50, orzului 14.5—15, ovăsului 25—25.5 milioane măji metrice.

Luând de bază consumul din ultimii ani, Anglia e necesită a importa în anul acesta 55—58 măji m. grâu, 0.60 secară, 10—12 orz, 8—9 ovăs și 24—26 milioane măji m. cucuruz.

Franța. Recolta Franței va fi aproximativ: grâu 93—97, secară 14—14.5, orz 8.5—9, ovăs 45—46, cucuruz 6—6.5 milioane măji metrice.

Se va importa pentru consum în anul acesta: 10—11 milioane măji m. grâu, 0.1—

0-15 seară, 1-5—1-6 orz, 3—4 ovăs și 4—4-5 măji m. cucuruz.

Germania. Recolta Germaniei e evaluată: grâu 32, seară 96-2, orz 31-1, ovăs 84-3, cartofi 429-3 milioane măji m.

Va fi necesitate a importa în anul economic 1907—1908; grâu 34, seară 12, orz 16, ovăs 3, cucuruz 12 milioane măji metrice.

Austria. Recolta Austriei va fi cu 5—6 procente inferioară celei din anul trecut. Grâu 14—14-5, seară 23—24, orz 16—17, ovăs 21—22, cucuruz 4—5, cartofi 125—140 milioane măji m.

Austria va importa: grâu 29—30, seară 27—29, orz 17—18, ovăs 22—23, cucuruz 10—12 măji m.

Italia. În Italia s'a semănat grâu pe o întindere de 5,225.000 hectare.

Recolta va fi: grâu 49, seară 0-80—0-90, orz 2-25—2-40, ovăs 0-50, cucuruz 18—20 mil. măji m.

Italia va fi necesităta a importa grâu 8—10, seară 0-05, ovăs 0-50, cucuruz 2-50 mil. măji m.

Din țările mai mici, **Belgia** va fi necesităta a importa grâu 13—14, orz 3-1—3-2, ovăs 1-0—1-5, cucuruz 3-9—4 milioane măji metrice.

Țările de Jos vor importa grâu și făină de grâu: 4—4-5, orz 2—2-20, ovăs 1-3—1-7, cucuruz 4-5—4-6 mil. măji m.

De un import de grâu peste 5 milioane măji m. vor avea necesitate încă Elveția și Norvegia, peste 2 milioane măji m. Portugalia, Grecia, Egiptul și Brazilia.

II. **Țările cari vor exporta cereale: Ungaria.** Recolta: grâu 32,257.000 măji m. (în anul 1906 a fost 53,730.000 măji m.), seară 10,526.900 măji m., orz 13,612.000 măji m., ovăs 11,921.000 măji m., cucuruz 44—45.000.000 măji m.

Se va exporta probabil: grâu 9—10 milioane măji m., seară 1-5—2, orz 4—5, ovăs 10—10-5, cucuruz 2—3 milioane măji metrice.

România. Grâu va fi 14—15 milioane măji m. (în anul 1906 au fost 30,756.000 măji m.), 1-2—1-4 milioane măji m. seară, 4-5—5-5 orz, 3-5—4 ovăs și 19—20 milioane măji m. cucuruz.

Se va exporta aproximativ: grâu 4-5—6, seară 0-5—0-6, orz 3-5—4, ovăs 1-5—2 și cucuruz 4—5 milioane măji m.

Rusia. Se sperează: grâu 148—155 mil. măji m., seară 185—191, orz 75—80, ovăs 125—135, cucuruz 16—18 milioane măji metrice.

Se va exporta probabil: grâu 40—42, seară 12—13, orz 24—25, ovăs 15—18 măji metrice.

Statele-Unite din America de Nord. Recolta va fi inferioară celei din anul precedent.

Se sperează: grâu 175 (în anul 1906 a fost 201-6 milioane măji m.), seară 7-9, orz 39-20, ovăs 138-40, cucuruz 670 milioane măji m.

Statele-Unite vor exporta în cursul anului economic 1907—1908 aproximativ: 40—45 milioane măji m. grâu, 4—5 orz, ovăs —, cucuruz 20—30 mil. măji m.

Argentina va exporta 24—25 milioane măji metrice grâu și 5—6 milioane măji m. cucuruz.

India-Orientală va exporta circa 10 mil. măji m. grâu, **Canada** 6—7, iar **Australia** 5 mil. măji m. grâu.

Raportul celorlalte țări e neînsemnat.

III. Dintre țările cari nu sunt avizate la import, probabil, că recolta din **Mexico** și **Japonia** e suficientă pentru consumul intern.

Raportul constată pe baza datelor primite, că recolta grâului din întreaga lume e în anul curent cu 78.62 mil. măji m. mai mică, decât în anul 1906.

În anul trecut a fost adecă 938-48 mil. iar în anul curent numai 859-86 mil. măji m. grâu.

Tabloul recoltei grânelor din anul acesta, față de rezultatele din anul trecut se prezintă astfel:

	1907	1907
	milioane măji	metrice
Grâu	— 859-86	938-48
Secară	— 407-14	399-24
Orz	— 331-35	326-30
Ovăs	— 541-19	535-92
Cucuruz	— 937-34	1051-68
In total	3076-78	3251-62

Cantitățile de cereale trebuincioase consumului mondial și pentru semințe ni-se prezintă în suma de 3145-85 milioane măji m., fiind recolta totală din anul acesta numai de 3076-78 milioane măji m., vedem că consumul rămâne neacoperit lipsind peste 69 milioane măji m. cereale necesare consumului și semănturilor.

Aflându-se însă în magazinele producătorilor și comercianților încă 74-46 milioane măji m. cereale, recolta din anul acesta — dimpreună cu cantitățile de cereale rămase din anul trecut în magazine — e suficientă pentru acoperirea consumului și semăntului.

Ceea-ce privește Ungaria, vedem că cantitatea de grâu disponibilă pentru export (10 mil. măji m.) nu e îndeajuns pentru acoperirea lipsei de import (30 mil. măji m.) a Austriei, deci pe teritoriul comun vamal (Austro-Ungaria) se va importa circa 20 mil. măji m. grâu.

Exportul de petrol român. În cursul luni Iulie 1907 s'au exportat din România, următoarele cantități de petrol și derivate:

Petrol brut 2,219.366 kgr., petrol rafinat 14,199.240 kgr., benzină 5,991.088 kgr.

Cele mai mari cantități s'au exportat în Germania, Franța și Turcia.

Bursa de efecte. În săptămâna trecută bursa a fost dispusă, circulația animată.

Cursurile valorilor s'au urcat. Imprejurarea că banca austro-ungară în ultima-i ședință n'a urcat etalonul de interese încă a dat zor speculației.

Cursurile valorilor locale încă s'au urcat săptămâna trecută în tendență fermă.

Rentele s'au scumpit.

Valutele s'au eftinit cu puțin.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
" " austriac	— 636-50
" " ung. a.	— 746.—
" băncei de escompt a.	— 481.—
" soc. căilor ferate austro ung.	— 657-75
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 110-50
" " coroane 4 " "	— 92-90
" austr. de aur 4 " "	— 115-50
" " coroane 4 " "	— 96-75
Scrisuri fonciare „Albina“	— 101.—
Napoleon d'or (20 franci aur)	— 19-90
mărci germane, aur	— 23-56
Galbeni austriaci și ungurești	— 11-43
Bilete germane 100 mărci	— 117-72
" franceze 100 franci	— 95-87
" italiene 100 lire	— 95-87
" române 100 lei	— 95-25
Ruble rusești de hârtie	— 2-54

Prețurile cerealelor. Fluctuațiunea în prețurile cerealelor a fost în cursul săptămânei trecute însemnată.

În **America** grâul s'a scumpit cu 35 fileri de maja metrică, iar cucuruzul cu 40 fileri.

În **Anglia, Belgia și Țările-de-Jos** deasemenea s'a scumpit grâul cu 25—50 fileri de maja m.

În **Franța și Germania** spre sfârșitul săptămânei grâul s'a eftinit cu 20 fileri de maja m. (100 kgr.).

În piața de cereale din Budapesta tenoenta la începutul săptămânei a fost foarte fermă, spre sfârșitul săptămânei a devenit liniștită.

Grâu s'a vândut în cursul săptămânei ultime circa 190.000 măji m. cu 20 fileri mai scump, decât co o săptămână înainte.

Secara s'a scumpit cu 30 fileri.

Cucuruzul cu 15—20 fileri de maja metrică (100 kgr.).

Ovăsul și-a menținut prețurile.

Circulația cerealelor în Budapesta în cursul săptămânei trecute a fost mărginită.

Au sosit în total 127.185 măji metrice **Grâu**, 8775 măji metrice **secară**, 15785 măji metrice **orz**, 12595 măji metrice **ovăs**, s'au

expediat în acelaș timp 70249 măji metrice făină și 16799 măji m. **târâțe**.

Plata din Budapesta

I.

Cereale.

Grâu, maja metrică, frumos	23 cor. 90 fil.
" " " mijlociu	32 cor. 95 fil.
" " " mai slab	21 cor. 50 fil.
Secară, maja, m. deia	18 cor. 80 fil. 19.30
Orz, " " "	15 cor. 30 fil. — 15.70
Cucuruz nou, " " "	13 cor. 70 fil. — 13.90
Ovăs, " " "	16 cor. 15 fil. — 16.80
Rapiță, " " "	35 cor. 20 fil. — 35.80

II.

Produse.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de porc, dela	154 cor. — 155 cor.
Sănină, " " "	131 cor. — 139 cor.
Cartofi, " " "	— cor. — fil. — —

Spirit, " " "	58 50 cor. — 59.50
---------------	--------------------

III.

Târgul de porci Kőbánya (Steinbruch).

(Prima calitate ungară).

Bătrâni	— — — fileri kilogramul
Tineri	137—138 fileri kilogramul

Redactor responsabil:

VASILE MACREA.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-ut 11.

Un candidat de avocat

român, cu praxă bună, află pe timp mai îndelungat aplicare momentană în cancelaria subscrisului avocat din **Timișoara**.

1—3

Dr Aurel Cosma.

„Grănițerul“

Institut de credit și econ. ca societate pe acțiuni în Dobra. Capitul soc. C 250.000. Fond de rezervă C 60.000

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 6% interese. Depuneri până la 1000 cor. să pot ridica și să plătesc fără abdicere.

Acordă tot soiul de împrumuturi.

Cumpără și vinde realități.

Cu 1 Octomvrie 1907. deschide în piața Dobrei un magazin mare pentru produse, deci cumpără și vinde bucate și alte produse cu prețurile cele mai culante atât în mare cât și în detail.

DIRECȚIUNEA.

Caut pentru arândare o moșie în mărime de 300—400

jugere loc a rător, fân, precum și de pășunat, calitate bună, în **Ardeal** sau **Banat**.

Doritorii să se adreseze la

Ioan Serb Gligorescu

1—3

Pojana, Cott. Sibiu

Un candidat de avocat

care poate lucra cu totul independent, află aplicare numai decât în cancelaria subscrisului. Condițiunile după învoire.

Dr. V. Pahone avocat, Bistrița, (Besztercze).